

גוט שבת Gut Sábész

22. évfolyam 5. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 16:09 • ג' חשוון תש"פ • 2019. 11. 1. • פרשת נח • Szombat kimenetele: 17:14

Játékbaba segíti a demenciával élőket

Yisrael Gordon rabbi New Yorkban él, egy hatalmas és aktív zsidó közösségben, amelynek ő maga elismert tagja, kántora és tanítója volt. Ám Gordon rabbi mára a saját néma világába zárva él – a demencia világában. Állandó segítőtje, a haiti-i születésű Gabriel Pierre hosszú évek óta támasza a rabbinak és családjának. „Gabriel annyit tett az apánkert. Annyi mindent tanított nekem” – mondja róla *Rishe Deitsch*, Gordon lánya. „Gabrieltől tanultam a szavak nélküli kommunikáció művészetét. Csöndben, mert az édesapánkat zavarják a szavak, amiket többé nem ért, Gabriel teljes megértést és elhivatottságot sugároz. Látni kell ahhoz, hogy elhidd!”

Nem csoda, hogy Gabriel jóval többet jelent a családnak, mint egy alkalmazott: részt vesz a családi összejöveteleken, meg-

tanult egy csomó héber és jid-dis kifejezést, az áldásokat, sőt a reggeli ima egy részét is fejből tudja. A jólelkű, nyitott és segítőkész férfi sajnos eszmei áldozat volt egy csalónak, aki egész élete megtakarítását ellopta tőle. A kiterjedt Gordon család minden követ megmozgatott, ám az ügyvédek és a rendőrök szerint a pénz végérvényesen elveszett. Így gyűjtésbe fogtak, hogy a Pierre család elveszett megtakarítását előteremtsék. „Még ha össze is tudjuk gyűjteni az elveszett pénzt, még ha meg is duplázzuk, akkor sem tudjuk igazán visszafizetni a hozzánk való jószágát.”

A demenciával élők gondozása sok fáradsággal jár és végtelen türelmet igényel. „Ha az ember demenciával él, akkor kicsit kiszakad a világból. Magányossá is válik, mert nem tudja értelmez-

ni a világot, nem tud olyan társadalmi életet élni, mint azelőtt” – mondja *Bocz Renáta* a csepeli Olajág Otthon intézményvezetője. Nagy segítséget jelentenek az otthon lakóinak a játékbabák, plüssállatok, amelyek segítségével ki tudják fejezni érzéseiket, és megélhetik, hogy lehetnek kompetens felnőttek.

Az Olajág Otthonokkal időről időre együttműködik az EMIH egy másik szervezete, a Cedek Szeretetszolgálat. Legutóbb játékbabát és egy óriási plüss mackót juttattak a hozzájuk érkező adományokból az idősothton lakóinak, akik azóta is végtelen szeretettel gondoskodnak új lakótársaikról. „Nagyon jó hatással vannak a babák az időseinkre, sokkal kiegyensúlyozottabbak, boldogabbak” – összegzi tapasztalataikat *Bocz Renáta*.

Ráckevei sábaton

Ha egy igazi sábesz keretében emlékezetes hétvégét szeretnél kellemes környezetben, jó társaságban, családi hangulatban eltölteni, akkor Ráckeve a legjobb választás. A négycsillagos wellness hotel, a felejthetetlen sábiti hangulat, az érdekes előadások és gyerekprogramok egyszerre adnak kikapcsolódást testnek és léleknek.

Időpont: 2019. november 8-10.

Helyszín:

Duna Relax & Event Hotel****
(Ráckeve, Dömsödi út 1.)

Jelentkezés

és további információ:

268-0183 vagy

a posta@zsido.com címen

Újra nyílt nap a Maimonidész Gimnáziumban

A nagy érdeklődésre való tekintettel ismét nyílt nap lesz a Maimonidész Gimnáziumban. Az érdeklődő diákok és szülők négy különböző bemutató órán vehetnek részt reggel 08:05 és 11:30 között zsidó filozófia, történelem, héber és, az iskola erősségét jelentő, angol témákban. A nyílt órákat követően a gimnázium igazgatója, *Szilánk Zsuzsa* ad majd tájékoztatást és válaszol a felmerülő kérdésekre.

Időpont:

2019. november 5.,

december 11.

Jelentkezés:

info@zsidogimnazium.hu

vagy 0630/160-9703

Nagykép: Gabriel Pierre Gordon rabbi (alsó sor jobbra és közepén) és családjával egy esküvőn.

Kiskép: A Cedek adománya nagy örömet szerez az időseknek.

Hetiszakasz

A megromlott emberiség

Szakaszunkban – *Noách* (1Mózes 6:9–11:32.) – a fiatal emberiség már annyira romlott, hogy megérett a pusztulásra. Isten „megbánta”, hogy a világot és az embert megalkotta, és elhatározza, hogy elpusztítja a világot, özönvizet hozva rá. Csupán *Noé* (Noách) találtatik érdemesnek, hogy megmeneküljön egy bárkában, amely-

ben minden élőlény képviselve van. Utóbb ebből a családból – *Noách* három fiából – alakul ki az újabb emberi társadalom, miután Isten megígéri, hogy többé nem támaszt vízözönt. A szakasz végén feltűnik *Ávrám* (a későbbi *Ábrahám*), *Sém* leszármazottja, aki a monoteizmus letéteményese lesz.

Zsidó híradó

Neves rabbitol búcsúztak Izraelben

93 éves korában elhunyt *Semárjáhu Jozsef Niszim Karelitz* rabbi, az egyik fontos izraeli vallási vezető.

A haredi zsidóság litván ágához tartozó Tóratudós Bné-Brák városában vezetett egy bét dint, azaz vallási bíróságot. Temetése idejére megállt az élet a 150 000 lakosú településen, mert a búcsúztatásra érkezett tízezrek ellepték az utcákat. A rabbi iránti tisztelet kinyilvánításaként a városi üzletek zárva tartottak.

„Egy nagy embert gyászolunk, akit hatalmas tóratudás, számtalan jócselekedet és a legmagasabb szintű istenfélelem kísért az égbe. Mindene a tóratanulás volt” – mondta a neves *Gerson Edelstein* rabbi a temetésén.

A halálhír hallatán a miniszterelnöki hivatal közleményt adott ki, melyben *Binjámin Netánjáhu* fájalmát fejezte ki a nagyszerű tóratudós elvesztése miatt: „Nemzedé-

künk egyik legnagyobb vallásjogi szakértője volt. Különleges személyisége és határtalan tudása tanítványok ezreit vonzotta, akik a zsidó nép és hagyomány iránti hűséggel követik útját.”

Az 1926-ban Fehéroroszországban született Karelitz rabbi 1935-ben vándorolt családjával a Szentföldre. Nagybátyja a XX. század egyik legmeghatározóbb rabbija, a *Cházon Is* néven ismert *Jesájáhu Karelitz* rabbi volt. A rabbi Jom kipur előestéjén szállították kórházba és smini áceret ünnepén adta vissza lelkét terem-tőjének.

Ne keressünk kifogást

Hetiszakaszunk a következő szavakkal veszi kezdetét: „...Noé igaz, feddhetetlen férfiú volt nemzedékében; az Istennel járt Noé.” (1Mózes 7:9.)

A Talmud bölcsei elmélkednek azon, hogy vajon mi szükségére volt a Bibliának a „nemzedékében” szót is tórai versbe foglalni.

Vannak, akik ezt a Noé érdemeire való utalásként értelmezik: ha még saját nemzedékében is igaz ember volt, vajon mekkora cádik lehetett volna belőle egy erényesebb nemzedékben?

Mások azonban ugyanezt Noéra nézve kritikaként értelmezik: bár saját romlott nemzedékében igazként tartották számon, *Ábrahám* korában csak átlagembernek számított volna.”

A Talmud bölcsei fogalmaznak meg az elvet, miszerint „minden embert az érdemei, és nem hiányosságai alapján kell megítélni.” Ezek alapján felvetődik a kérdés, hogy ha a versben foglalt „nemzedékében” kifejezést annak pozitív vonatkozásában is értelmezhetjük, akkor maradt-e még bármi létjogosultsága annak az értelmezésnek, ami azt a Noéval szembeni kritikaként értelmezi.

Ha elfogadjuk hogy Noé lehetett volna még nagyobb cádik, mint amekkora volt, annak számunkra egyetlen fontos üzenete van: nem kell tökéletesnek lenni ahhoz, hogy olyan tettekre legyünk képesek, mint Noé. Az embernek még tökéletlenségével együtt is megadatott a lehetőség, hogy sikerrel kerekedjen felül az őt körülvevő negatív környezetben, vagy hogy akár a teljes világot az alapjaitól építse fel újra – ahogy azt Noé is tette.

A kommentár másik fontos üzenete, hogy bár nekünk nincs okunk elmarasztalni Noét, amiért kudarcot vallott nemzedéke megmentésében – tudván, hogy az milyen romlott volt –, az ő felmentése minket még nem mentesít a saját kötelességeink alól.

Sosem nyugtathatjuk magunkat azzal, hogy „egy ilyen romlott világban ez a legtöbb amit elérhetünk.” A mi feladatunk éppen abban áll, hogy a körülményekkel nem törődve, megalkuvást nem ismerve munkálkodjunk a világ jobbításán és azon keresztül a megváltásán.

Kovács Jichak rabbinövendék cikke *Yanki Tauber* rabbi írása nyomán.

Imaidők a következő hétre (november 2-8.):

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 8.45 Hetiszakasz-tanulás;
9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*;
17.10 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Vasárnap-péntek:

8.00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök:

16.10 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)

Péntek: 18.00 *Kábálát Sábát*

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat: 9.15 Hetiszakasz a kabbala tükrében
10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*
Hétfő-péntek (munkanapokon):
6.30 Reggeli ima

Péntek: 18.00 Tanulás

18.30 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás (zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Péntek: 18.00 Tanulás;

Faith Áser rabbi előadása;

18.30 Szombatfogadás, *Kidus*

Velem és a Rebbével történt Ideiglenes állandóság

Melbourne-ben nőttem fel, majd az Egyesült Államokba utaztam, hogy jesivában tanulhassak. 1968-ban megházasodtam, majd a Rebbe utasítására Worcesterbe költöztünk. A feleségem egy iskolában helyezkedett el, én pedig felnőttoktatással és fiatalok informális oktatásával kezdtem foglalkozni. Ezen felül haszid filozófiát is oktattam Boston különböző egyetemem.

1970-ben megüresedett egy állás az ausztráliai Oholei Yosef Yitzchak lubavicsi iskolában. A melbourne-i Chábád-küldött, Yitzchak Groner rabbi hazahívott, hogy töltsen be az állást. A Rebbéhez fordultam, hogy az engedélyt és az áldását kérjem.

Miután mindezt megkaptam, elkezdtük előkészíteni Ausztráliába településünket. Eközben kezdtem rosszul érezni magamat a bőrömben. Már nem kezdtem új projektekre, egymás után zártam le a korábbi tevékenységeimet, de az új munkát természetesen még nem kezdtem el. Már nem voltam jelen Worcesterben, de még nem érkeztem meg Ausztráliába.

Az érzéseimet megosztottam a Rebbével egy személyes megbeszélésünkön, amire ő a következőt mondta: „A Tórában az áll, hogy a negyven éves pusztai vándorlás során Izrael népe volt, amikor csupán néhány napra táborozott le valahol, mégis fáradtságot nem kímélve felállították a sivatagi szentélyt. A Talmud számos következtetést von le ebből, közöttük azt is, hogy ha valaki csak egy napot tölt valahol, akkor is érezze úgy, hogy véglegesen tartózkodik azon a helyen. Nem pedig úgy, mint aki a be-

csomagolt bőröndjével útra készen áll”.

A Rebbe ezzel egy fontos tanítást adott át: minden nap egy újabb lehetőség, melyet nem szabad elveszteni. Ez a gondolat határozta meg az utolsó Worcesterben töltött napjaimat.

Hershel Fogelman rabbi, a worcesteri Chábád küldött természetesen nem örült a távozá-

melbourne-i sikerük kedvezően hat majd Worcesterre is.”

Fogelman rabbi jó barátok maradtunk a későbbiekben is, és mindannyiszor, amikor az Egyesült Államokba látogattam és találkoztunk, viccesen így szólt: „Glick, én mindig pontosan tudom, hogy mikor dolgozol keményen és mikor lustálkodsz, mert a Rebbe megígérte, hogy a melbourne-i sikereitek kedvező-

Avraham Glick rabbi 50 éven keresztül szolgálta az ausztráliai zsidó közösséget. 1986 és 2007 között ő volt a melbourne-i Yeshiva College igazgatója. Az interjú 2016 júliusában készült.

somnak, de elfogadta, hogy ez a Rebbe döntése. Egy érdekes eset is történt vele ebben az időben. Személyes találkozóra ment a Rebbéhez, aki így szólt hozzá: „Szeretném hálás köszönetemet kifejezni önnek. A közelmúltban egy worcesteri házaspárnak azt tanácsoltam, hogy költözzenek Melbourne-be. Azt vártam, hogy majd kapok öntől egy levelet, melyben megpróbál meggyőzni arról, hogy inkább bírom őket maradásra. Ön azonban egyetlen szó nélkül elfogadta a döntésem. Ezért szeretnék köszönetet mondani, továbbá ígéretet teszek arra, hogy az ő

en hatnak majd az én munkámra is. Úgyhogy amikor valami nem megy igazán, mindig rád gondolok!”.

Az új helyen eleinte a délutáni iskolában tanítottam és az ifjúsági programokat szerveztem. Később azután egyre több adminisztratív feladat hárult rám. Az idő nagy részét a diákok fegyelmezésével töltöttem, és kezdtem úgy érezni, hogy nincsenek kihasználva a kreatív energiáim. Ahelyett, hogy tanár lennék, inkább rendőr vagyok.

A legközelebbi amerikai látogatásom során megemlíttem ezt a problémát a Rebbének. Ő

így felelt: „A szántás a szombaton tiltott 39 munka egyike. Ezzel kapcsolatban felmerül egy kérdés. Az általános szabály alapján egy olyan tevékenység, mely rombolással jár, nem számít munkának, s így nem is tiltott szombaton. A szántás, melynek során feltörik a földet, mindenképpen rombolással jár, miért tartozik akkor mégis a szombati tilalmak közé?”

A Rebbe megadta a választ is a kérdésre: „A szántás az ültetés nélkülözhetetlen előfeltétele. A magok nem hajtanak ki, ha a föld nincs megfelelően előkészítve. Ha pedig a magok nem hajtanak ki, nem nő búza és nem lesz kenyér. Az iskolai fegyelmezés ehhez hasonlatos. Ez az oktatás nélkülözhetetlen előfeltétele, mely nélkül nincs megfelelő tanítás és tanulás. Nem vesztegeti az idejét azzal, hogy fenntartja a rendet. Sőt, ön teszi lehetővé az oktatást és a tanulást”.

A Rebbe képes volt néhány szóval megerősíteni a hivatásomban és egy fontos dologra is megtanított: vannak olyan, kívülről kellemetlennek tűnő feladatok, melyek valójában nagyon is konstruktívak és hasznosak. Ahogy korábban is, a Rebbe ez esetben is mellettem állt és segített megoldani a szakmai és személyes életemben jelentkező kihívásokat.

Avraham Glick rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Kóser konyha

Mogyoróvajas
csokoládé szárított
gyümölcsökkelPárve, glutén-
és tojásmentes

400 g étcsokoládé
1 pohár mogyoróvaj
¼ kk. durva szemű só
Összesen 1 pohár szárított
gyümölcs, illetve dióféle:
mazsola, füge, tőzegáfonya,
sárgabarack, kókusz,
ananász, papaja, datolya,
dió, mandula, mogyoró stb.

A csokoládét összetörjük, lábosba tesszük, és vízgőz felett megolvasztjuk. Hozzákeverjük a mogyoróvaját. A szárított gyümölcsöket megmossuk és megvizsgáljuk, nehogy bogár kerüljön általa az ételbe. A nagyobb gyümölcsöket kis, mazsolánál nem nagyobb darabokra vágjuk, majd az olvasztott csokoládéhoz adjuk. Alaposan elkeverjük, és a vízgőzről levéve azonnal sütőpapírral bélelt tálcába simítjuk. Egy órára hűtőszekrénybe tesszük, hogy megdermedjen, és nagyobb kockákra tördelve kínáljuk.

Szabad-e a bűnössel kockázatot vállalni?

A Gut sábesz (22. évf. 1. szám) megjelent *Bűn, megtérés, hatalmi pozíció* című írásunknak nagy visszhangja volt, magánlevelekben és a közösségi médiában egyaránt megvitatták a különböző pontokat. Ennek kapcsán szeretnék egyes részleteket tisztázni és alaposabban megvilágítani.

1. „Ha egy vallási vezető visszaélt a pozíciójával, például egy nőt elcsábított, kérdés nélkül, rögtön elveszíti a munkáját, mert nem lehet engedni, hogy a munkájával tovább vétkezzen (RáDBáz responsuma 6. kötet 2078. fejezet).”

Ebből az idézetből két félreértés is adódott. Elsőként abból, hogy mivel a konkrét esetben az illető nem vallási vezető volt a bűne elkövetésekor, hanem „egyszerű” tanár, akkor talán nem vonatkozik ez rá. Azonban a lényeg itt nem a vallási vezetői státusz, hanem az a tényező, hogy valaki visszaélt-e a hatalmával. Teljesen mindegy, hogy tanár, rabbi vagy politikus. Ráadásul a rabbi is tanár, aki mellesleg gyakran folytat privát beszélgetéseket is emberekkel.

Volt, aki úgy értelmezte írsomat, hogy ez csak már felavartott rabbikra vonatkozik, arra, aki a bűne elkövetésekor nem volt ilyen pozícióban, nem. Ezt a logikát egyáltalán nem értem: hiszen azt, aki már bizonyította, hogy hajlamos visszaélni a hatalmával, hogy engedhetnénk hatalomhoz – tehát hogy lehetne ki nevezni rabbinak?

2. Továbbá azt írtam, hogy „A megtérését a közösség védelmében nagyon szigorúan kell megvizsgálni, és csak akkor szabad

visszaadni a pozícióját, ha meggyőződünk róla, hogy nem fogja ugyanezt újra elkövetni (lásd MáHáRáSDáM responsuma OC 33. fejezet).” Ennek kapcsán felmerült, hogy hogyan kell meggyőződni a megtérés valódiságáról. Vagy minden *tsuvát* el kell fogadnunk és „vállalni a kockázatot”, hogy esetleg hamis volt?

Ez a dilemma nem újkeletű, már a Talmudban (*Szánhedrin* 25a., fordítása itt található: *Talmud – Válogatott fejezetek* 2. kötet 587–589. oldal) is olvashatunk ilyenről.

Volt egy bizonyos mészáros, akiről kiderült, hogy az anyagi veszteséget elkerülendő, tréfli húst kóserként árult a piacon. Ráv Náchmán emiatt úgy határozott, hogy az illető se bírónak, se tanúnak nem alkalmas, sőt elbocsátotta a mészárosi szolgálatból is.

A mészáros ezután önmagára mért büntetesként hosszúra növesztette a haját és a körmét. Látván ezt, Ráv Náchmán úgy gondolta, ismét alkalmasnak nyilvánítja a mészárosi szolgálatra.

Rává azonban azt mondta neki: És ha csak azért csinálja, hogy megtévesszen, és folytathassa a mesterségét?

Mit tekintettek volna eleendő bizonyítéknak az őszinte megtérésre, kérdezi a Talmud, válaszul pedig Ráv Idi bár Ávin véleményét hozza: ha olyan helyzetben bizonyította volna, hogy uralkodik a pénzvágya fölött, amiben nem számíthatott arra, hogy az a javára válik a munkája visszaszerzésében és, ha a Tóra úgy kívánja, készséggel lemond a személyes hasznáról. Például költözzön el egy

olyan helyre, ahol senki sem ismeri, ezzel mutatva, hogy nem álságos a bűnbánata, mivel az új helyen nem is tudtak a bűnéről. Ezenfelül adjon vissza egy értékes elveszett holmit, vagy a jövőben vállaljon számottevő anyagi veszteséget és minősítsen alkalmatlannak egy értékes állatot inkább, mintsem kóserként árulja. Mindezzel mutatva, hogy valóban megbánta bűnét.

A dolog lényege, hogy a megtérést olyan körülmények között kell bizonyítania, amiben objektívan látható, hogy komolyan megtért és megváltozott. A mi esetünkben még az is **valamit** bizonyított volna abból, hogy megértette bűnének súlyát, ha megírta volna ezt, meg akarta volna jelentetni, de az áldozatai kérésére elállt volna a szándékától.

Ez nem jelenti azt, hogy addig, amíg be nem bizonyosodik, hogy őszinte megtéréssel újra alkalmassá vált a feladata ellátására, ne fogadnánk el a megtérését: elfogadjuk, élhet a közösségben, járhat zsinagógába stb. De el kell kerülni azt a helyzetet, amiben kockázatot kell vállalni. Ahogy nem alkalmazzunk gyilkost fegyveres őrnek vagy tolvajt pénztárosnak, úgy nem biztonságos hatalmat adni olyannak, aki már visszaélt vele.

A magyar mondás úgy tartja, az okos ember a más hibájából tanul – tanuljunk mi is más vallási szervezetek hibáiból, és legyen bátorságunk szembenézni a bűnösökkel, ahelyett, hogy teret adnánk további vétkek elkövetésének.

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Cseh Viktor, Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia**
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

EMIH
EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG